

บทบาทวารสารวิชาการด้านการวิจัยระบบสาธารณสุข Role of Health Systems Research Journals

บทบรรณาธิการวารสารวิจัยระบบสาธารณสุข ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 ก.ค.-ก.ย. 2558 ได้เคยประกาศความมุ่งมั่นจะทำให้วารสารวิจัยระบบสาธารณสุขก้าวสู่วารสารในฐานข้อมูลของอาเซียน และวางวิสัยทัศน์ว่า “เป็นวารสารชั้นนำด้านการวิจัยระบบสุขภาพในระดับอาเซียน” ผ่านไปแล้ว 7 ปีวารสารวิจัยระบบสาธารณสุขได้ปรับรูปแบบให้เข้ามาตรฐานของ ACI (ASEAN Citation Index) แล้ว แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การเปรียบเทียบคุณภาพวารสารในอาเซียน การประชุมกองบรรณาธิการ เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2566 ที่ประชุมได้เอ่ยถึงการเป็นวารสารในฐานข้อมูล Scopus ซึ่งศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre) ได้บรรลุภารกิจอย่างเป็นรูปธรรมสามารถผลักดันวารสารไทยให้เข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus เกือบ 100 วารสาร⁽¹⁾ ทำให้ชุมชนวิชาการทั่วโลกสามารถมองเห็นบทความวิชาการภาษาไทยที่ตีพิมพ์ในวารสารไทยในฐาน TCI-Scopus ซึ่งเป็นทิศทางที่วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข จะพัฒนาต่อไป

ในยุคข้อมูลข่าวสาร การจัดระเบียบข้อมูลให้นำไปใช้ได้ง่ายและรวดเร็ว (simple, fast) ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (easily searchable) ใช้อย่างมีคุณภาพ มีมูลค่าเพิ่ม (value-added) จนเป็นข่าวสารสำคัญ (information, intelligence) เป็นภูมิปัญญา (wisdom) ถึงขั้นเป็นปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence) เป็นสิ่งที่พิสูจน์ว่าสามารถเป็นไปได้ในอนาคตอันใกล้ ข้อมูลปัจจุบันที่เก็บไว้ในรูปแบบดิจิทัลสามารถพัฒนาในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็น “อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง” (Internet of Things, IoT) ซึ่งในปี 2012 เริ่มต้นด้วยปฏิสัมพันธ์ของข้อมูลที่ส่งจากเครื่องมือชนิดต่างๆ (devices หรือสรรพสิ่ง)

แล้วสามารถต่อยอดในปี 2020 เป็น “อินเทอร์เน็ตของทุกๆ สิ่ง” (Internet of Everything, IoE) ที่ขยายวงของปฏิสัมพันธ์ไปสู่มนุษย์ (people) กระบวนการ (process) นอกเหนือจาก ข้อมูล (data) และสิ่งไม่มีชีวิต (things) ที่พัฒนาต่อยอดมาเป็นทุกๆ สิ่ง ก็เพื่อจุดประสงค์ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจที่ชาญฉลาดได้อย่างรวดเร็วและล่วงหน้า⁽²⁾

ตัวอย่างการค้นคำสาขาหลักของวารสารวิจัยระบบสาธารณสุข ว่าคือ health sciences ใน Scopus จะมีวารสารที่เกี่ยวข้องถึง 1,543 วารสาร⁽³⁾, คำสาขาย่อย medicine จะมีวารสารที่เกี่ยวข้อง 576 วารสาร, สาขาย่อย social sciences จะมีวารสารที่เกี่ยวข้อง 1,368 วารสาร, สาขาย่อย health professions จะมีวารสารที่เกี่ยวข้อง 700 วารสาร การปรับปรุงคำสาขาหลักและสาขาย่อยให้เฉพาะเจาะจงก็จะช่วยในการค้นหาและเปรียบเทียบ ถ้าวารสารวิจัยระบบสาธารณสุขอยู่ในระบบ TCI-Scopus ก็จะสามารถเปรียบเทียบกับต่างประเทศได้แม้บทความส่วนใหญ่ที่ตีพิมพ์ยังเป็นภาษาไทย

ผลการดำเนินงานของวารสารวิจัยระบบสาธารณสุข ปีที่ผ่านมา อาจทำให้ผู้พิมพ์เปลี่ยนไปตีพิมพ์ที่วารสารอื่นเพื่อแก้ปัญหาความล่าช้า กองบรรณาธิการเสนอแนะให้เพิ่มจำนวนบทความต่อฉบับจาก 8 เรื่องเป็น 12 เรื่อง หวังว่าจะทำให้บทความที่ผู้พิมพ์ถนัดถื่นกรอถ่ายถอดไปสู่ประชาคมวิชาการจะทำได้รวดเร็วขึ้น กองบรรณาธิการจะทำงานร่วมกับคณะผู้พิมพ์ต้นฉบับช่วยให้คุณภาพของบทความดีขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศอื่นๆ นอกจากประเทศไทยต่อไป

ศุภสิทธิ์ พรธนาโรจน์ทัย
บรรณาธิการ

References

1. Thai-Journal Citation Index Centre. List of journals in TCI-TSRI-Scopus collaboration project phase 2 [internet]. 2023 [cited 2023 Mar 23]. Available from: <https://tci-thailand.org/list-of-journals-in-tci-tsri-scopus-collaboration-project-phase2-2/>.
2. I-SCOOP. What the Internet of Everything really is – a deep dive [internet]. [cited 2023 Mar 23]. Available from: <https://www.i-scoop.eu/internet-of-things-iot/internet-of-everything-2/>.
3. Elsevier. Search for journals: health systems research [internet]. [cited 2023 Mar 23]. Available from: <https://www.elsevier.com/search-results?query=health%20systems%20research&labels=journals>.